

Asia: VN/15033/2019-LVM-157

Luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenteen automaatiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö

Dnro: VN/15033/2019-LVM-157

Postin lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenteen automaatiosta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Posti Oy:ltä lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenteen automaatiosta.

Posti kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto liikenteen automaatiosta. Posti antoi tammikuussa 2021 lausunnon liikenteen automaation lainsäädäntö- ja avaintoimenpidesuunnitelmasta, ja nyt annettava lausunto pohjautuu aiemman lausunnon näkemyksiin.

Posti suhtautuu myönteisesti tavoitteisiin, joita digitalisaation ja teknologian avulla pyritään vaikuttamaan liikenteessä ja logistiikassa tulevaisuudessa. Alle-kirjoitamme kuitenkin periaatepäätöksen arvion, että liikenteen automaation kehittymiseen liittyy erittäin paljon epävarmuuksia. Esimerkiksi ajoneuvojen teknologian kehittämiseen ja valmistamiseen liittyvät edellytykset ovat riippuvaisia globaaleista markkinoista ja suurten kansainvälisten autonvalmistajien

tutkimus- ja kehitysinvestoinneista. On selvää, että liikenteen automaatiossa kyse on vuosikymmenien pitkän tähtäimen tavoitteesta.

Automaatiokehitystä on syytä edistää käynnistämällä kokeiluja ja pilotteja sekä luomalla joustavaa ja mahdollistavaa sääntelyä liikenteen ja logistiikan toimi-alalle.

Periaatepäätöksen mukaan turvallisuus on keskeinen näkökohta, kun liikenteen automaatiota kehitetään. Automaattisten liikennevälineiden turvallinen käyttö liikenteessä edellyttää nykyisen tieverkon kunnossapitoon mittavia parannuksia tulevaisuudessa. Jo nyt teiden runkoverkon kunnostamisessa on arvioiden mukaan jopa noin 2-3 miljardin euron tarve. Lisäksi liikenteen automaatio ja sen edellyttämät palvelut asettavat suuria vaatimuksia tietoliikenneyhteyksien ja matkaviestinverkkojen tarjoamalle kapasiteetille, nopeudelle, viiveelle sekä virheettömyydelle. Oman lisähaasteensa automaatiokehitykseen tuovat Suomen poikkeavat sääolosuhteet talvikeleiseen ja pitkät etäisyydet. Liikenteen olosuhteet vaihtelevat merkittävästi kaupunkien, taajamien ja maaseudun välillä. Vaikeiden olosuhteiden takia liikenteen automaatio koskee pitkälläkin aikavälillä vain hyvin kehittyneitä liikenneväyliä. Lyhyellä tähtämellä on huolehdittava tiestön kunnon parantamisesta, vauhditettava autokannan uusiutumista, parannettava joukkoliikennettä ja edistettävä logistiikan digitalisaatiota.

Tiedonjakamisen perustana markkinaehtoisuus

Periaatepäätöksen mukaan ”liikenteen automaatio tarvitsee tuekseen digitaalista, mahdollisimman reaaliaikaista, luotettavaa ja toimijoiden välillä pääsääntöisesti avointen ohjelmointirajapintojen kautta liikkuvaa staattista tietoa”. Tiedonvaihto tarkoittaisi käytännössä tieliikenteen paikannustietojen reaaliaikaista keräämistä kaikilta autoilijoilta, sillä turvallisen automaation ehdoton edellytys on, että liikennevälineen on voitava paikantaa sijaintinsa jatkuvasti.

Periaatepäätöksessä ehdotetaan, että dynaaminen liikennetieto, esimerkiksi paikallisista olosuhteista tulisi tuottaa liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluista vastaavan Fintraffic Oy:n käyttöön. Vastaavaa palvelua voidaan myös tuottaa kaupallisesti ilman sääntelyäkin. Esimerkiksi Posti, Vaisala ja Espoon kaupunki ovat tuottaneet yhteistyössä tilannekuvaa Espoon katujen kunnossapidon tarpeisiin. Periaatepäätös jättää epäselväksi, mikä tieto olisi tiedon jaon piirissä, keitä toimijoita tiedon keräys koskisi ja kenen käyttöön tietoja jaetaan? Esimerkiksi paikkatiedon jakaminen avoimena datana on tunnistettava riski työturvallisuuden vaarantumiselle sekä reittisuunnittelun immateriaalioikeuksien menettämiseksi.

Posti katsoo, että tiedon hyödyntämiseen ja jakamiseen liittyy paljon avoimia kilpailuoikeudellisia, liiketaloudellisia ja yksityisyyden suojaan sekä tietoturvaan liittyviä kysymyksiä. Liikenteen automaation ja digitalisaation sääntelytoimenpiteiden suunnittelussa on välttämätöntä selvittää vaikutukset niin yritysten kuin kansalaisten tietosuojaan ja turvallisuuteen.

Yritysten kannalta lähtökohtana tiedon hyödyntämisessä ovat markkinaehtoisuus, tuotetun datan vastikkeellisuus ja asiakkaiden tarpeet.

Yritysten osallistumisen tulee tapahtua ensisijaisesti vapaaehtoisuuden pohjalta ja tietojenkeruun kustannuksista on saatava korvaus. Yrityksiltä ei voi vaatia suuriakin investointeja vaatineen tiedonkeruun tuloksia vastikkeetta yhteiskunnan tai kilpailevien yritysten käyttöön. Yritysten tietojen vastikkeettomat luovutusvelvollisuudet johtavat investointihalukkuuden vähenemiseen, mikä osaltaan heikentäisi digitalisaatiokehitystä. Kansallisen sääntelyn pitää olla tasapuolista ja pohjautua kansainvälisesti sovittuihin menettelytapoihin ja standardeihin, koska logistiikka-alalla kilpailu on kansainvälistä ja kuljetusketjut ulottuvat valtioiden rajojen yli.

Posti korostaa, että ensisijaisesti tulisi parantaa ja kehittää liikenteen infrastruktuuriin liittyviä hankkeita, ja vasta kun niiden kanssa on edistytty, on tarkoituksenmukaista tarkastella tiedon jakamiseen liittyvää sääntelyä.

Kunnioittavasti,

Posti Oy

Timo J. Anttila

Yhteiskuntasuhdejohtaja

Anttila Timo
Posti Group Oyj